

Belsőépítészet

Az Eiffel Műhelyház épületegyüttest egy másik nézőpontból közelítem meg. A színházrajongó, a művészetekhez közel álló természetesen elfoglalt és kicsit bennfentes szemével igyekszem bemutatni az egész komplexumot.

Különleges, megrendítő élmény volt, amikor először léptem be Marosi Miklós építész barátommal az ún. Eiffel-csarnokba. A hatalmas csarnok-együttes Magyarország legnagyobb ipari műemlék épülete, amelyben a MÁV mozdonyait – egyidejűleg 96 db-ot – tudták javítani.

A méretek, a környezet, a szegecselts fémszerkezet, a hatalmas tetőablakokon beáradó fény és az ég látványa – még így, üresen is – erőteljes hatást váltott ki belőlünk. Egy több mint 100 éves épület, amely szerkezetiileg stabil, esztétikailag meghatározó erejű, lenyűgöző hatású és nagyon inspiráló...

A tervezés mottóját Ókovács Szilveszter, az Opera főigazgatója határozta meg: „Az Opera az Opera. Az Ybl-ház a múltat, a legendát tükrözi. Az Eiffel-ház egy régi testben új épület, egy új ház, a jelent mutatja meg és a jövőt szimbolizálja.”

Ez a világos és egyértelmű koncepció jelentette az új munkánk alapelemeit. Megismertük az Opera működtetésének egész rendszerét, az előadások

Fotók: Opera - Nagy Attila

Mozdonycsarnok

A Wagon-Lits WR 2354 típusú, tikfa burkolatú favázas étkezőkocsiját 1912-ben a csehországi nesseldorfi vagongyár készítette, két külön étkezőszakasszal, 18+24 ülőhellyel. A műszaki emléket esztétikailag felújították.

előkészületeit, a színpadon bemutatott művek megszületésének folyamatát.

Személyes vallomásként hozzá kell tennem, hogy az én tervezői motivációm alapja az operához, az operairódomhoz fűződő, gyermekkoromtól mostanáig ívelő zene- és színházszerepet, amely az egész eddigi személyes és egyben szakmai pályafutásomat is meghatározta. A nézőként átélt sok élmény, majd a színpad világát közelről is megismertető személyes kapcsolatok erősítették bennem az ehhez fűződő érzéseimet, és ezt gazdagította a sors által nyújtott adomány, hogy módom volt több színház megújításán munkálkodnom.

Ezzel a kitérével szerettem volna érthetővé tenni ezt a néha elragadtatott, személyesebb hangnemet, amely írásomat jellemzi.

Az Eiffel-csarnok és kiegészítő épületei lehetővé teszik a Magyar Állami Operaház működésének alapjaiban történő megújítását, a színpadi művek megszületésének összes feltételeit – a díszletektől a bemutatóig.

Az egész belsőépítészeti terv azt a koncepciót kívánta megteremteni és erősíteni, ami egy színházi-operai előadás belső világát tükrözi és elősegíti. A cél: megteremteni annak az alkotói hangulatnak a fizikai környezetét, amely magában

hordozza a színházteremtés, a színpadon létrehozott mű üzenetét.

A színpad hátsó világa megszokott az abban dolgozóknak, életük részét, szenvedélyük, munkájuk beteljesedését tükrözi, még akkor is, ha a környezet átlag alatti, szegényesebb, elhasznált, elkopott. A színházban dolgozó háttérszereplők áldozatkészsége, elhivatottsága szinte szenvedély, legyen az díszletépítő, világosító, vagy éppen jelmezkesztő.

Ezt az elhivatottságot és személyes kötődést oldja fel a színpadi ragyogás, a siker, illetve a háttérben dolgozók alázatos munkája közötti különbség.

A tervezés érzelmi alapjai tehát arra predesztináltak, hogy olyan belsőépítészeti koncepció szülessen, amely magában hordja a színpad mögötti világ minden elvonságát, célszerűségét,

Az óriási, simított beton padozatú tér több funkciót tölthet be, hiszen minden közösségi rendezvény gyülekező-, tartózkodóhelyévé válik, amelyet a tetőszerkezetről leeresztett lobogók, műsor-

szeesúsztatásával a nézőtér átalakítását, akár teljes eltüntetését. A mobil széksorok fiókszerű beesúsztatása az egész nézőtér síkbeli összekapcsolását teszi lehetővé a színpaddal és a szintén síkba emelhető zenekari árokkal. Így válik alkalmassá az egész hatalmas térsor a 412 férőhelyes, 526-ra bővíthető, többcélú használatra.

A központi aula egyik oldalához az előzőekben ismertetett színházterem és színpad, a másik oldalhoz pedig egy nagyzenekari próbaterem és stúdió, valamint egy háziszínpad csatlakozik. Mindkét terem szervesen összekapcsolható a központi csarnokkal.

A nagyközönség által látogatható tereket, a központi csarnokot mindkét oldalon kiszolgáló helyiségek keretezik, öltözőkkel, irodákkal kiegészítve. A négy személyes öltözők elegáns vizesblokkokkal, tárolószekrényekkel, sminkasztalokkal rendelkeznek, és a nagy belmagasság miatt lebegő, akusztikus álmennyezettel vannak ellátva. A berendezést mobil jelmeztároló állvány és pihe-nésre alkalmas kanapé egészíti ki.

Az öltözők előtti közlekedőkben a nagy belmagasság miatt egyedi világítást terveztünk. Egyrészt minden ajtó felett egy speciális fényvisszaverő ernyőt képeztünk, amelynek fehér mezője deríti a szélekre helyezett LED-sor fényét, másrészt a térben alacsonyabba belógatott ernyős lámpatestek biztosítják a szükséges világítást és a rossz ará-

Az egyik csoportos öltöző

Fotó: OPERA - MÁGY ATTILA

Járay József sportpálya

esetlegességét, szépségét – de mindez egyben tükrözte az épület korát, adottságait, funkcionális kötöttségeit.

Eiffel-esarnok

Az öt hajóból álló hatalmas épületegyüttes középső traktusába kerültek a közönség által látogatható nyilvános terek, amelyeket a középben elhelyezkedő nagy fogadóter kapcsol össze. A látogató ebbe a hatalmas csarnokba érkezik, amelyben egy 327.141-es típusjelű MÁVAG szegecselt gőzmozdony áll, a mögé kapcsolt korabeli felújított étkezőkoosival, amely egyben a büfé funkcióját is ellátja.

plakátok díszítenek. Innen, az előtérből kétoldalt lépcsőművön lehet feljutni az emeleti szintre, ahonnan a nézőtéri bejáratokon kívül kiállítóterek, interaktív előadóterek is megközelíthetők. A kétoldali emeleti szinteket a nagycsarnokot átszelő híd köti össze.

Az egész csarnok azonnal átlátható. A hatalmas tér méretrendjéhez igazodó ajtószárnyak, a tetőszerkezet jól érzékelhető eredeti rácsos tartó állványzata lenyűgöző hatású.

Ez a szédítő élmény kíséri, amikor felülről érkezünk a Bánffy-terem nézőterére, amelynek mobil rendszere lehetővé teszi az egyes széksorok ös-

Gregor József étterem – még beköltözés előtt

nyú tér arányosítását. A közlekedőfolyosó másik oldalára grafikával ellátott sötét falat, valamint a bemélyedő nyílásokba vitrineket terveztünk.

A közösségi terekben (pl. büfé) is olyan enteriőröket hoztunk létre, melyeknek hangulatát a hatalmas ablakok közötti falak, a belógatott nagyméretű lámpaernyők, díszletek és díszlettervek grafikai határozzák meg.

A csarnok középső zónájának földszintjére kerültek a férfi és női csoportos öltözők (zenekar, énekkar, balettkar, statiszták), amelyek berendezése és kényelme a személyi öltözőkhöz hasonló, sminkasztallal, öltözőszekrényekkel, jelmeztároló

állványokkal, valamint teljes körű vizesblokkal felszerelve. Az öltözőszint felett helyezkednek el a jelmezkészítő műhelyek. A hosszanti térsor négy részre osztott, amelyből három egység a jelmezek elkészítésére szolgál, a negyedikben dolgozói tea-konyha, jelmeztervező iroda és varroda kap helyet.

Az egyéb műhelyek kialakítása az itt dolgozókkal történt hosszú egyeztetések eredménye, hiszen az Operaház és az Erkel Színház közelében lévő kicsiny üzlethelyiségekből kell átköltözniük a minden kívánságot kielégítő, speciális igényekre tervezett terekbe.

A varroda nyitható és zárt raktárain túl, a hosszanti falakra épített tárolószekrények és az ezekhez kapcsolódó varrógépasztalok mellett a térsor közepén elhelyezett szabásasztalok, tárolóállványok kialakítása és a függönyökkel lehatárolható próbafülkék elhelyezése is az itt dolgozókkal történt egyeztetés eredménye.

A különleges adottságú tér vizuális kapcsolatban van a középso közlekedők feletti télikerttel és próbateremmel. A műhelyek között a közlekedő közepén kiszélesedik, ez lett a jelmezpróbára várakozók helye. A kibővült teret úgy alakítottuk ki, hogy a kényelmes fotelok mellett a hátfalon és a mennyezeten világító Barrisol fóliát terveztünk, az Opera belső fotóival díszítve.

Az öthajós épület többi részében található a díszletfestő és díszletkészítő műhelyek, a fa- és fémműhelyek, valamint a gépészeti téren kívül az épület többi területét elfoglaló díszlettároló konténercsarnok. A csarnok középso traktusában még egy fedett tornaterem is található.

Operastúdió

Az egykori állomásépület szintén védett műemlék, az Eiffel-csarnokkal közel egykorú. A műemléki helyreállítás után ez a tömb az oktatás helyszínévé válik majd, középso traktusában oktató- és próbahelyiségeket alakítottunk ki, a szükséges akusztikai követelményeknek megfelelően. A két szinten kialakított próba- és gyakorlóhelyiségeket úgy oldottuk meg, hogy a folyamatos munkában, gyakorlásban a művészek ne zavarják egymást.

Az épület két szélső szárnya különböző funkciókat kapott. Az egyik oldalra a fődémeket kibontva stúdió-előadótermet terveztünk, házi hangversenyek, bemutatók számára, a legkorszerűbb akusztikai megoldások alkalmazásával, korszerű világítással, a többcélu használat lehetőségével.

Az épület másik szélső szárnya szintben elválasztva marad, itt tanácskozások, közösségi összejövetelek tarthatók. Itt kaptak helyet a tanári és igazgatási helyiségek is. Az épület teljesen megújul, korszerűsödik kívül-belül, és önállóítható

A jelmezműhely folyosója – látványterven

Színészbüfé – látványterven

a központi épülettől. Az elektromos és gépészeti helyiségek a tetőtérben kapnak helyet.

Jelmeztár

A jelmeztár az épület kétharmad részében megfelelő állványokon elhelyezett jelmezek tárolására szolgál (egyedi tervezésű, gördíthető tárolás). Az épület központi szárnyához csatlakozó részben található a széles foyer-ban elhelyezett, az oldalfalról kinyíló próbahelyiségek, amelyek a jelmezkölesönzés elengedhetetlen elemeit képezik, a várakozásra szolgáló padokkal együtt. Ebben a térben történik majd a külső igények kiszolgálása, a jelmezkölesönzés.

A központi térből nyílik a cipésműhely és a kalaposműhely, a hozzájuk kapcsolódó raktárakkal, vizesblokkal. A műhelyek kialakítását részletes szakmai egyeztetés és annak jóváhagyása előzte meg. A berendezések az így létrejött vázlatok alapján készültek.

Üzemeltetési csarnok

A volt kovácsműhely helyén készülnek az Operaház és az Erkel Színház karbantartását is szolgáló gondnoksági és épületfelügyeleti, valamint egyéb, a karbantartáshoz és üzemeléshez szükséges irodák. Az újonnan készült emeleti traktushoz raktárak létesültek. Az épületben lévő irodákat a legkorszerűbb berendezésekkel láttuk el.

Az Eiffel Műhelyház tervezése során alapvető szempont volt, hogy logikus kapcsolat legyen a különböző épületrészek és a főépület között, amelyet a végleges terv javasolt. Mindvégig az a tisztelet munkált bennünk, amelyet az épület eredeti tervezője váltott ki, valamint alázat és tenni akarás, hogy új alapot teremtünk az opera műfajának újjászületéséhez.

Szenes István

építész, belseépítész

*Vbl-, Europa Nostra és Pro Architectura díjas,
Érdemes művész*